

PROGRAM NAUCZANIA PRZEDMIOTU CHÓR

OPRACOWANIE:

mgr Monika Frąckiewicz – Motyka

PIERWSZY ETAP EDUKACYJNY

SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA

Cykl nauczania: 6 – letni i 4 – letni

I WSTĘP

1. Autorzy: Monika Frąckiewicz-Motyka
2. Nazwa szkoły: PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA I ST. IM. JANINY GARŚCI
3. Etap edukacyjny: PIERWSZY
4. Przedmiot: CHÓR

II CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

CHÓR			
CELE KSZTAŁCENIA			
Wiedza	Umiejętności		Kompetencje
1. Przystwojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.	2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.	3. Prezentacja publiczna.	4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji		
1. Przystwojenie wiedzy z zakresu śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa podstawowe warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.		
2) technika wokalna;	charakteryzuje technikę wokalną w zakresie aparatu głosowego, artykulacyjnego i oddechowego.		
3) literatura chóralna.	1) wskazuje podstawowe informacje na temat wykonywanych utworów; 2) rozróżnia epoki i formy realizowanych utworów.		
2. Wykształcenie umiejętności śpiewania w chórze.			
	Uczeń:		
1) emisja głosu;	1) zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewu w chórze; 2) koordynuje działanie oddechu, aparatu fonacyjnego i artykulacyjnego; 3) posługuje się techniką wokalną w celu realizacji elementów dzieła muzycznego; 4) prawidłowo posługuje się rejestrem głowowym.		
2) technika wykonawcza;	1) czyta nuty a vista w stopniu podstawowym; 2) samodzielnie odczytuje zapis nutowy oraz realizuje warstwę tekstową; 3) współpracuje z dyrygentem oraz z grupą w zespole; 4) wykonuje utwory z różnych epok, o różnorodnej tematyce i fakturze a cappella i z towarzyszeniem instrumentów lub zespołów; 5) wykonuje część utworów z pamięci; 6) kontroluje wyrównanie i spójność brzmienia.		
3) interpretacja.	1) współtworzy ogólny wyraz artystyczny; 2) interpretuje utwory przygotowane pod kierunkiem dyrygenta; 3) wykazuje zaangażowanie emocjonalne podczas występu.		
3. Prezentacja publiczna.			
	Uczeń:		
praktyka estradowa.	1) uczestniczy w występach chóru; 2) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas występu; 3) opanowuje treść; 4) koncentruje się podczas występu; 5) prezentuje utwory zgodnie z koncepcją artystyczną dyrygenta.		
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.			
	Uczeń:		
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.		

2) etyka zawodowa.	1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku; 2) angażuje się w działania zespołu, biorąc odpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy; 3) współpracuje w chórze, budując relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	
1. Sala lekcyjna: mieszcząca wszystkich chórzystów, dostosowana akustycznie. 2. Wyposażenie: fortepian lub pianino, odpowiednia liczba krzeseł. 3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny. 4. Sala koncertowa lub kameralna z podestami.	

III CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Śpiewanie zespołowe

Uczeń:

1) zachowuje prawidłową postawę podczas śpiewu w chórze (siedzącą i stojącą);

2) prawidłowo reaguje na gest dyrygenta;

- potrafi odczytać intencje z gestów dyrygenta (np. dynamika, artykulacja), dba o porozumienie dyrygenta z chórzystami;

3) dba o spójność i wyrównanie brzmienia;

- umiejętnie i selektywnie słucha własnego głosu w grupie chórzystów;

4) współpracuje z grupą w zespole chóralnym;

- jest odpowiedzialny za grupowe prezentowanie repertuaru, poziom wykonawczy, prezentację koncertu;

5) świadomie współtworzy dzieło (interpretacja i ogólny wyraz artystyczny);

6) interpretuje ze zrozumieniem tekst słowny i muzyczny;

- świadomie posługuje się partyturą chóralną podczas prób;

7) czyta nuty głosem a vista w stopniu podstawowym;

8) opanowuje pamięciowo część utworów poznanych podczas zajęć chóru;

- rozwija pamięć muzyczną, wyobraźnię słuchową, słuch wysokościowy i harmoniczny poprzez śpiew w wielogłosie.

2. Elementarna wiedza i umiejętności z zakresu techniki wokalne

Uczeń:

1) posiada podstawową wiedzę niezbędną do rozwijania techniki wokalne;

- zna podstawy anatomii i fizjologii aparatu słuchowo – głosowego,

- zna podstawowe wiadomości z emisji głosu,

- przestrzega zasad higieny głosu;

2) posługuje się techniką wokalną w stopniu podstawowym (oddech, fonacja, artykulacja, rezonans, pozycja dźwięku, dykcja) w celu uzyskania prawidłowej intonacji zarówno linearnej, jak i pionowej;

- przyswaja umiejętności dotyczące prawidłowego posługiwania się głosem (prawidłowa postawa podczas śpiewu, stosowanie podparcia oddechowego, świadome operowanie własnym oddechem, prawidłowa fonacja, użycie rezonatorów, prawidłowa dykcja, wyrównanie rejestrów);

3) świadomie operuje dynamiką;

- umiejętnie frazuje przy odpowiednim stosowaniu oddechu;

4) precyzyjnie realizuje rytmikę utworu.

3. Podstawowa wiedza dotycząca literatury chóralnej

Uczeń:

1) potrafi przedstawić sylwetki kompozytorów wykonywanych utworów chóralnych;

2) posiada podstawowe wiadomości o stylach wykonywanych utworów;

- posiada podstawową wiedzę dotyczącą literatury chóralnej, pochodzącej z różnych epok,
- zna przykłady różnorodnej literatury chóralnej: religijnej i świeckiej, artystycznej, popularno-rozrywkowej, ludowej, itp.

3) wykorzystuje i łączy w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów ogólnomuzycznych;

- wykazuje się wiedzą dotyczącą wiadomości z zasad muzyki, kształcenia słuchu, audycji, wynikających z opracowanych utworów.

4. Przygotowanie do prezentacji muzyki chóralnej

Uczeń:

1) dba o estetykę zachowania się na scenie;

- rozwija wrażliwość muzyczną, artystyczną, estetyczną, odczuwania emocji
- kształci umiejętność wyrabiania smaku muzycznego,
- dba o wygląd osobisty oraz całości chóru, szczególnie podczas koncertów,
- dba o bezpieczeństwo podczas prób i występów,

2) właściwie interpretuje dzieła muzyczne przygotowywane pod kierunkiem dyrygenta zespołu chóralnego;

- interpretacja utworów chóralnych z różnych epok, stylów, gatunków

3) świadomie współtworzy dzieło (ogólny wyraz artystyczny, interpretacja, rytmika, artykulacja, dynamika, agogika);

- aktywnie bierze udział w próbach i występach chóru.

IV MATERIAŁ NAUCZANIA

1. Literatura chóralna obejmująca repertuar na głosy równe.
2. Utwory dostosowane do możliwości wokalnych chórzystów.
3. Materiał nutowy obejmujący różne epoki, style, gatunki, rozwijający śpiew jednogłosowy i wielogłosowy, np. kanony (dwu-, trzy-, czterogłosowe), pieśni i melodie ludowe, pieśni patriotyczne, historyczne, kolędy, pastorałki, piosenki dziecięce, utwory artystyczne, religijne, świeckie, popularne, rozrywkowe.
4. Materiał nauczania obejmujący śpiew a'cappella i z towarzyszeniem akompaniamentu.
5. Repertuar dostosowany i realizowany według rocznego planu pracy szkoły i do potrzeb koncertowych.
6. Materiał nauczania opracowywany i realizowany zgodnie z rocznym planem pracy chóru oraz z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Rozwijanie ogólnej muzykalności i poczucia estetyki oraz wrażliwości na jakość i barwę dźwięku.
2. Rozwijanie umiejętności pracy w zespole. Kształowanie dyscypliny artystycznej oraz poczucia odpowiedzialności,
 - dbałość o materiał nutowy, pomieszczenia, w których odbywają się próby i koncerty.
 - kształtowanie pozytywnych cech charakteru: punktualność, sumienność, zaangażowanie, skupienie uwagi, umiejętność doprowadzenia do celu swych dążeń, zamiłowanie do zespołowego działania, śpiewu, kierowanie emocjami.
3. Pobudzanie uczniów do aktywności artystycznej oraz udziału w zbiorowych i indywidualnych konkursach wokalnych.

4. Kształtowanie odpowiedniej postawy patriotycznej, podczas śpiewania pieśni historycznej, ludowej oraz podczas przekazywania wiedzy o nich i o kompozytorach.
5. Rozszerzanie znajomości repertuaru chóralnego.
6. Nauczanie prawidłowego śpiewu wraz z ćwiczeniami oddechowymi i emisyjnymi:
 - a) z zachowaniem higieny głosu dziecka,
 - b) prowadzenie ćwiczeń rozluźniających mających na celu przygotowanie aparatu głosowego do śpiewania,
 - c) kształtowanie prawidłowej postawy w śpiewie,
 - d) rozwijanie umiejętności pracy nad oddechem, stosowania podparcia oddechowego,
 - e) wyrobienie umiejętności stosowania rezonatora głowowego,
 - f) dążenie do wyrównania rejestrów w całej skali głosu dziecka,
 - g) poszerzanie skali głosu,
 - h) stosowanie ćwiczeń dykcyjnych,
 - i) rozwijanie umiejętności stosowania różnej artykulacji w śpiewie,
 - j) rozwijanie umiejętności frazowania,
 - k) rozwijanie umiejętności śpiewania w różnorodnej dynamice,
 - l) rozwijanie wyobraźni dźwiękowej.
7. Rozwijanie umiejętności interpretacji.
8. Zaznajamianie uczniów z różnymi sposobami zapisywania głosów w partyturach chóralnych.

FORMY I KRYTERIA OCENY UCZNIÓW

Zgodnie z Wewnątrzszkolnymi Zasadami Oceniania.

1. POZNAWCZE

Uczeń opanowuje materiał muzyczny oraz wykazuje się znajomością znaków notacji muzycznej zawartych w partyturach chóralnych. Odnosi się to zarówno do zdobytej wiedzy jak i do umiejętności stosowania ich w śpiewie.

2. KSZTAŁCĄCE

Uczeń wykazuje się umiejętnościami w zakresie emisji głosu, zarówno w ćwiczeniach rozśpiewujących jak i w przygotowywanym repertuarze. Należy brać pod uwagę postępy ucznia, jego zdolności, umiejętności oraz pracę i zaangażowanie.

3. WYCHOWAWCZE

Ocenie podlega postawa ucznia wobec swoich obowiązków w chórze, udział w koncertach, umiejętność współzycia w zespole, odpowiedzialność za zbiorowy wysiłek, aktywność i zaangażowanie, zachowanie na próbach i występach, punktualność, usprawiedliwienie nieobecności.

OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

1. Wzrost ogólnej muzykalności dzięki pracy w zespole chóralnym. Umiejętność poprawnej emisji i prawidłowej intonacji. Zwiększenie wrażliwości na złą intonację u innych osób. Umiejętność naturalnego frazowania.
2. Umiejętność współpracy i wzajemnego słyszenia się oraz korekty intonacji. Umiejętność właściwego reagowania na ruchy dyrygenta. Umiejętność i właściwe nawyki pracy w grupie.
3. Pogłębianie znajomości literatury chóralnej z różnych epok, stylów i gatunków muzycznych.
4. Umiejętność prawidłowego śpiewania oraz kontrolowania jakości wydobywanego dźwięku.

KRYTERIA OCEN

- ocena celująca:

- systematyczne uczęszczanie na zajęciach,
- zaangażowanie w pracę zespołu,
- znajomość repertuaru chóralnego w wyróżniającym i bardzo dobrym stopniu,
- udział w dodatkowych próbach przygotowujących do koncertu,
- udział w koncertach, występach, uroczystościach szkolnych,
- posiadanie bardzo dobrych, wyróżniających umiejętności wokalnych,
- przygotowanie do zajęć (np. noszenie materiału nutowego),

- ocena bardzo dobra:

- systematyczne uczęszczanie na zajęciach,
- zaangażowanie w pracę zespołu,
- znajomość repertuaru chóralnego w bardzo dobrym stopniu,
- udział w dodatkowych próbach przygotowujących do koncertu,

- udział w koncertach, występach, uroczystościach szkolnych,
- posiadanie bardzo dobrych umiejętności wokalnych,
- przygotowanie do zajęć (np. noszenie materiału nutowego),

- ocena dobra:

- realizowanie minimum programowego
- znajomość repertuaru chóralnego w dobrym stopniu,
- prezentowanie poprawnych, dobrych umiejętności wokalnych,
- uczęszczanie na zajęciach chóru oraz zaangażowanie,
- przygotowanie do zajęć z niewielkimi niedociągnięciami,
- udział w koncertach całego zespołu,

- ocena dostateczna:

- realizowanie minimum programowego
- znajomość repertuaru chóralnego w dostatecznym stopniu,
- prezentowanie umiejętności wokalnych w dostatecznym stopniu,
- brak udziału we wszystkich obowiązkowych zajęciach,
- brak udziału w obowiązkowych występach,
- słabe przygotowanie do zajęć (np. brak materiału nutowego),

- ocena dopuszczająca:

- realizowanie minimum programowego z dużymi niedociągnięciami,
- liczne nieobecności na zajęciach obowiązkowych,
- minimalne zaangażowanie i zainteresowanie przedmiotem,
- brak udziału w obowiązkowych koncertach,
- słabe umiejętności wokalne,
- słabe przygotowanie do zajęć (np. brak materiału nutowego),

- ocena niedostateczna:

- nierealizowanie minimum programowego,
- brak zainteresowania przedmiotem,
- niedostateczna frekwencja,
- brak uczestnictwa w koncertach,

- nie korzystanie z pomocy nauczyciela,
- brak przygotowania do zajęć.

EFEKTY KSZTAŁCENIA PO ZAKOŃCZENIU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA

Uczeń:

- 1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- 2) przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
- 3) posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
- 4) zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;
- 5) wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
- 6) rozwija pasję muzyczną poprzez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
- 7) publicznie prezentuje swoje dokonania;
- 8) podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
- 9) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać *a vista* proste utwory muzyczne;
- 10) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
- 11) świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
- 12) realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
- 13) ocenia jakość wykonywanych zadań;
- 14) pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
- 15) integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
- 16) buduje relacje oparte na zaufaniu;
- 17) wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
- 18) organizuje swoją indywidualną pracę;
- 19) systematycznie rozwija swoje umiejętności;
- 20) wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
- 21) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 22) jest przygotowany do kontynuowania nauki;

23) potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

V KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU

ZŁOŻENIA KONCEPCJI PROGRAMU

Program nawiązuje do zagadnień zawartych w podstawie programowej oraz napisany został zgodnie z:

- Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkołach artystycznych programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników dla szkół artystycznych;
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (poz. 1754 z dnia 31.08.2023 r.)
- Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2019r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych;
- Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 17 listopada 2021r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych.
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 26 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych (poz. 2041 z dnia 28.09.2023 r.)

Zagadnienia dotyczą przygotowania uczniów do pracy nad aparatem głosowym i jego świadomym opanowaniem.

Podstawowym etapem pracy nad głosem jest poznanie własnego naturalnego rytmu oddychania, rozpoznanie napięć, nauczenie się rozluźniania i usprawniania słabych punktów na ciele (praca mięśni brzucha, żeber, przepony itp.).

Początkowym etapem są również ćwiczenia relaksacyjne, które powinny pomóc uczniom w nabieraniu zaufania do własnego ciała poprzez obserwację swoich reakcji i emocji. Dalsza praca nad właściwą postawą, usprawnieniem aparatu oddechowego oraz nauka prawidłowego oddechu, powinna przynieść efekty w kształtowaniu głosu. Odpowiednie ćwiczenia dykcyjne służą prawidłowej, poprawnej wymowie. Połączone z melodiami zawierającymi w sobie problemy intonacyjne mają usprawnić realizację określonych interwałów. Ćwiczenia intonacyjne oraz artykulacyjne obejmują również poprawne atakowanie dźwięku, rozwijanie wyobraźni dźwiękowej, przygotowują uczniów do różnych sposobów wydobywania dźwięku określonych w utworach.

Rozpoczęcie pracy od prostych kanonów, melodii i piosenek stanowi przygotowanie do opracowywania utworów przeznaczonych na koncerty. Odpowiednia kolejność ćwiczeń przynosi lepsze rezultaty w zakresie brzmienia zespołu. Ćwiczenia w formie zabawy uatrakcyjniają pracę w chórze, służą integracji całej grupy dzieci.

Chór to zbiorowa forma umuzykalniania uczniów, kształtująca wrażliwość i gust muzyczny, ucząca odpowiedzialności, dyscypliny, przestrzegania zasad kultury i wzajemnego szacunku. Bardzo istotnym elementem w pracy z uczniami – chórzystami jest rozwijanie skali głosu dziecka, precyzji dykcyjnej, intonacyjnej. Należy uświadamiać uczniów do współpracy grupowej, odpowiedzialności za wspólny trud.

Dobór repertuaru dostosowany zostaje do potrzeb szkolnych, ale przede wszystkim do wieku i możliwości wokalnych uczniów.

Rola programu:

Program przeznaczony jest dla uczniów z klas 4, 5, 6 cyklu sześcioletniego i z klas 2, 3, 4 cyklu czteroletniego w wymiarze 90 minut w tygodniu. Program określa treści nauczania zgodne z podstawami programowymi w szkole muzycznej I stopnia.

Adresatem programu - szkoła muzyczna I stopnia, wiek uczniów - od 5 do 16 lat. Program zakłada, że uczniowie posiadają predyspozycje do kształcenia muzycznego.

Program wprowadzony został Zarządzeniem Dyrektora Szkoły PSM I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze nr5/2023/2024 z dnia 18.10.2023 r. na podstawie UCHWAŁY nr 6/2023/204 Rady Pedagogicznej z dnia 18.10.2023 r.

Opracowanie mgr Monika Frąckiewicz – Motyka

